

MASS-MEDIA FORMEAZĂ OPINII,

iar opiniile nu trebuie
să fie stereotipizate

La inițiativa și cu suportul financiar al Programului UN Women în Moldova „Abilitarea economică a femeilor”, în perioada februarie-octombrie 2013, 17 instituții mass-media (zece ziare și șapte medii de informare on-line) au participat la un exercițiu de autoevaluare a presei prin prisma dimensiunii de gen, desfășurat de Asociația Presei Independente (API) în colaborare cu Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”. În cadrul autoevaluării, redacțiile au elaborat rapoarte lunare cu date și informații relevante pentru aprecierea prezentării genurilor în materialele jurnalistice, iar după verificarea și examinarea rapoartelor, Consiliul de evaluare format din experți în domeniu, a transmis recomandări pentru fiecare instituție mass-media.

Pe durata perioadei de autoevaluare s-au înregistrat anumite tendințe pozitive în echilibrarea genurilor protagoniștilor, ponderea bărbaților fiind în scădere, iar a femeilor – dimpotrivă, fiind în creștere. Analiza datelor înregistrate în fiecare din cele trei trimestre de autoevaluare arată că ponderea textelor despre bărbați a scăzut constant (trimestrul 1 – 62,8% din totalul articolelor; trimestrul 2 – 52,7%, trimestrul 3 – 49,3%), per total la finele autoevaluării (octombrie 2013) înregistrându-se o scădere cu 13,5 puncte procentuale față de începutul autoevaluării (februarie 2013). Ponderea femeilor a crescut constant (trimestrul 1 – 18,3% din totalul articolelor; trimestrul 2 – 20,9%, trimestrul 3 – 26,4%), indicatorul trimestrial îmbunătățindu-se în final cu 8,1 puncte procentuale.

Analizând reflectarea mediatică a diferitor domenii/tematici, pot fi remarcate anumite tendințe de echilibrare a prezentării genurilor la rubricile: cultură și știință, social, externe. Astfel, raportul dintre numărul de articole la aceste teme cu protagoniști bărbați și numărul de materiale cu protagoniste femei s-a îmbunătățit constant, iar în octombrie 2013 acest raport a fost aproape de 1, ceea ce înseamnă că unui articol despre bărbați i-a revenit un articol despre femei. O anumită evoluție s-a înregistrat și la rubricile de politică, sport, media și tehnologii informaționale, însă aceste domenii continuă să fie dominate de bărbați (unui material despre bărbați la aceste teme i-au revenit, în octombrie 2013, cel mult 0,3 materiale despre femei), la polul opus fiind educația – temă care rămâne excesiv de feminizată (unui material despre bărbați i-au revenit 3,3 materiale despre femei).

Autoevaluarea instituțiilor mass-media prin prisma dimensiunii de gen s-a dovedit a fi un exercițiu util și desul de eficient. Însă durabilitatea unor rezultate pozitive în acest domeniu este corelată cu deschiderea editorilor și a jurnaliștilor de a participa la instruirile tematice privind egalitatea de gen, dar și cu revizuirea politicilor editoriale prin includerea perspectivei de gen în materialele jurnalistice.

Vorbesc participanții la exercițiul de autoevaluare prin prisma dimensiunii de gen:

API le-a solicitat reprezentanților unor redacții care au participat în proiectul de autoevaluare să răspundă la câteva întrebări despre această experiență și lecțiile învățate de jurnaliști și redactori. Au răspuns la întrebări:

- **Dumitru CIORICI**, director editorial și Cristina Aramă, reporteră la portalul de știri www.unimedia.info
- **Oxana DIACONU**, redactor-coordonator la ziarul „Unghiul” (Ungheni)
- **Tatiana CROPANȚEVA**, redactor-șef al ziarului „Trud7 Moldova”
- **Ruslan MIHALEVSCHI**, redactor-șef al ziarului „SP” (Bălți)
- **Valentina CHIHAIOGLO**, reporteră la portalul de știri www.gagauzinfo.md (Comrat)

1. De ce credeți că este important să ținem cont de principiul egalității de gen în materialele jurnalistice?

Dumitru CIORICI: Ne dorim o societate democratică, cu pluralism de opinii, atât din partea bărbaților, cât și a femeilor. Informarea comunității despre egalitatea de gen înseamnă și o educare sănătoasă a societății.

Oxana DIACONU: Deși femeile activează în diferite domenii importante, societatea le plasează oarecum în spatele bărbaților. Un exemplu elocvent este că majoritatea funcțiilor de conducere sunt ocupate de bărbați, însă muncă o îndeplinesc, în mare parte, femeile, angajate fie în domeniul social, fie în cel economic, în cultură sau educație. De aceea, e important ca jurnaliștii să țină cont de principiul de gen, să contribuie la informarea și educarea societății, să scoată în evidență profesioniștii, care nu sunt neapărat bărbați.

Ruslan MIHALEVSCHI: Principiul egalității de gen ar trebui luat în considerație în materialele jurnalistice, chiar și din motiv că femeile sunt cititoare mai active decât bărbații...

Tatiana CROPANȚEVA: Deoarece principalii „newsmakeri” de cele mai dese ori sunt bărbații (ei sunt prezenți mai mult în politică, în comunitatea de experți, la conducerea întreprinderilor etc.), problema echilibrului de gen nu este o prioritate pentru mass-media. Această situație trebuie schimbată, iar respectarea principiului egalității de gen trebuie integrat în politicile editoriale ale mass-media.

Valentina CHIHAI OGLO: Egalitatea de gen este o caracteristică esențială a unei societăți democratice și europene. În UTA Găgăuzia situația respectării egalității de gen este chiar mai proastă decât în medie pe țară. Asta se explică prin înrădăcinarea stereotipurilor și modelelor patriarhale de comportament moștenite din trecut, când bărbații conduc, iar rolul femeii este redus la treburile casnice și la creșterea copiilor. Respectarea principiului egalității de gen este un criteriu important, după care pot fi apreciate calitățile profesionale ale unui jurnalist...

2

Cum ați încercat să schimbați starea de lucruri sub acest aspect în redacția voastră?

Tatiana CROPANȚEVA: Reprezentarea mai mare a bărbaților în mass-media are cauze obiective și subiective. Pe de o parte, politicienii, oamenii de afaceri, experții care apar în știri sunt bărbați. Pe de altă parte, jurnaliștii înșiși sunt mai dispuși să ceară comentarii de la bărbați decât de la femei, pe care le consideră mai puțin influente. Principalul lucru pe care încercăm să-l facem este să schimbăm practica de lucru cu experții, solicitând mai multe femei să-și expună opiniile în diferite domenii. Căutăm protagoniști sau protagoniste care „sparg” stereotipurile de gen: am scris despre femeia care a devenit una dintre cei mai buni silvicultori din țară, despre o domnișoară care lucrează în forțele speciale etc.

Dumitru CIORICI: Mass-media este o oglindă a societății. Așa se întâmplă, că bărbații oferă mai multe motive de știri, iar în cazul femeilor, subiectele de obicei trebuie căutate, documentate, uneori chiar împinse forțat pe agenda publică. Din punctul nostru de vedere, femeile ar trebui să se implice mai mult, să-și asume mai multă responsabilitate și va urma și vizibilitatea în media. Nu a existat niciodată o situație ca un subiect despre o femeie să fie ignorat de noi doar pentru că e vorba de o doamnă. Ca și concluzie – dominanța bărbaților este parțial justificată de prestația mai redusă a femeilor în spațiul public. Însă acest trend este în scădere și credem că în viitor situația se va echilibra. Pentru a schimba starea de lucruri, încercăm să ținem cont de principiul echilibrului de gen la alegerea temelor, subiectelor și a surselor de informație. În cadrul emisiunii moderate de către Elena Robu-Popa, invitații sunt în egală măsură atât bărbați, cât și femei. Am publicat și unele articole, prin intermediul cărora femeile au fost încurajate să fie cât mai active, să se implice mai mult.

Valentina CHIHAIOGLO: Femeile sunt reprezentate extrem de puțin în autoritățile publice din Găgăuzia. Astfel, în Adunarea Populară este o singură femeie și 34 de bărbați, în Comitetul Executiv sunt doar

două femei, iar între cei 26 de primari din regiune nu este nicio femeie! Din această cauză, femeile rareori apăreau în rubrica de știri a portalului nostru. Urmând recomandările experților, am început să apelăm mai des pentru informații la adjuncții conducătorilor instituțiilor/organizațiilor, care de multe ori sunt femei. Ne străduim să echilibrăm numărul de știri cu bărbați în rolul principal prin solicitarea comentariilor de la o femeie-expertă, am făcut și o bază de date cu femeile care ar putea deveni “newsmakerii” noștri (din politică, economie, business, educație etc.), ceea ce ne-a ușurat semnificativ munca. Echipa redacțională a decis că cel puțin o treime din știri trebuie să aibă femeile în rol principal, iar săptămânal să realizăm cel puțin un interviu video desfășurat cu o femeie.

Oxana DIACONU: Jurnaliștii, fie ei din presa locală sau națională, se bazează pe declarațiile făcute de bărbații directori, primari, președinți de raioane, de țară, politicieni, fără să citeze și o sursă de genul feminin. În același timp, femeile apar mai des în spațiul privat, când se relatează despre munca lor de casnică sau despre familie. În redacția noastră, am încercat să schimbăm situația, stabilind niște reguli interne, una din ele fiind citarea surselor de genul feminin în articolele cu protagoniști bărbați. Asta a îngreunat puțin activitatea jurnalistică, însă de la un număr la altul devine o practică și ne oferă satisfacții profesionale. Autoevaluarea este o experiență interesantă care realmente poate schimba viziunea jurnaliștilor și unghiul de abordare a problemelor.

„ Autoevaluarea este o experiență interesantă care realmente poate schimba viziunea jurnaliștilor și unghiul de abordare a problemelor ”

3. În ce măsură autoevaluarea prin prisma dimensiunii de gen v-a ajutat în planificarea muncii în redacție și în activitatea jurnalistică propriu-zisă?

Valentina CHIHAI OGLO: Autoevaluarea ne-a ajutat foarte mult. În fiecare săptămână, echipa portalului a analizat conținutul editorial din punct de vedere al egalității de gen, am identificat punctele slabe și am planificat activități pentru asigurarea echilibrului de gen. Până la autoevaluare, eram convinși că banda de știri a portalului respectă principiile jurnalismului modern, însă am înțeles că avem și unele probleme. Recomandările experților au fost utile pentru noi și ne-au ajutat în diminuarea discrepantei la rubrica politică și parțial la rubrica cu noutăți sportive. Pe viitor, ne propunem să continuăm realizarea interviurilor video săptămânale cu femei. De asemenea, ne propunem să continuăm oglindirea activității organizațiilor neguvernamentale de femei, vom relata mai multe istorii reale de succes ale femeilor din regiune.

Ruslan MIHALEVSCHI: Rapoartele de autoevaluare au fost examinate la ședințele editoriale, astfel încât a fost posibil de întreprins unele măsuri pentru îmbunătățirea situației. Autoevaluarea ne-a atenționat asupra domeniilor problematice din punctul de vedere al egalității de gen, cum ar fi, de exemplu, sportul. Corespunzător, editorii și jurnaliștii au început să acorde o atenție mai mare știrilor sportive cu protagoniste femei. Avem grijă și la fotografii, în așa fel încât să apară pe prima pagină nu doar bărbații, dar și femeile, în ipostaze care le avantajează.

Cristina ARAMĂ: Autoevaluarea ne-a făcut să fim mai responsabili și mai atenți la alegerea subiectelor și a surselor, am început să discutăm mai mult în redacție despre terminologia utilizată. Domeniul unde există cele mai mari discrepante de gen este politica. Aici evenimentele dictează subiectul, dar există posibilitatea de a asigura echilibrul de gen și în aceste materiale. Din păcate, nu

Întotdeauna poți găsi o sursă din rândul femeilor, în special atunci când e vorba de declarații „tari” sau de noutăți urgente.

// Schimbările
nu pot surveni
peste noapte,
însă este
important că
muncim la
acest capitol
și ne dorim
să schimbăm
realitățile //

Oxana DIACONU: Autoevaluarea ne-a indicat principalele probleme editoriale în ce privește echilibrul de gen, dar ne-a oferit și unele soluții pentru a schimba situația. Schimbările nu pot surveni peste noapte, însă este important că muncim la acest capitol și ne dorim să schimbăm realitățile. Vom continua această practică, încurajând astfel femeile să se implice activ în viața comunității.

Tatiana CROPANȚEVA: Asigurarea echilibrului de gen a devenit o prioritate a ziarului nostru, despre care informăm cu regularitate la ședințele redacționale. Exercițiul de autoevaluare a fost util pentru formarea profesională a jurnaliștilor, dar și pentru cititori, or, ziarul a devenit mai interesant, cu teme diverse și captivante.

4. Veți continua autoevaluarea sub aspectul egalității de gen?

Oxana DIACONU: Orice experiență pozitivă trebuie continuată. Eventual, într-o formulă mai simplă, dar important e că vom urmări permanent acest aspect.

Ruslan MIHALEVSCHI: Vom urmări în mod constant asigurarea principiului egalității de gen în materialele noastre, însă nu cred că vom putea efectua monitorizări speciale la această temă, deoarece în condițiile unei redacții mici acest lucru este greu de făcut.

Tatiana CROPANȚEVA: Nu este rațional să renunțăm la un lucru bun. Vrem să continuăm această muncă, nu neapărat prin completarea formularelor de evaluare, ci prin continuarea discuțiilor în redacție la această temă și includerea perspectivei de gen în materialele publicate.

Dumitru CIORICI: Exercițiul de autoevaluare consumă mult timp și nu va fi posibil să-l continuăm. Dar este absolut sigur că vom fi mult mai atenți la subiectele jurnalistice din perspectiva egalității de gen.

Valentina CHIHAIOGLO: Echipa redacției a investit mult efort în procesul de autoevaluare, astfel putem garanta că principiile de care ne-am ghidat timp de nouă luni vor fi respectate și în continuare. Reporterul care a fost responsabil de autoevaluare va analiza și va monitoriza în continuare, într-o formă simplificată, iar dinamica pozitivă a portalului nostru pe segmentul asigurării egalității de gen va fi continuată.

„Amacasa
am hot de aur!”

Cotimpornu
DE MOLDOVA
09.11.2014
Hartina de aur e BUC

14.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

15.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

16.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

17.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

18.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

19.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

20.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

21.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

22.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

23.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

24.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

25.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

26.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

27.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

28.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

29.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

30.000.000 lei
cu un credit de
100.000 lei

Vorbesc membrii Consiliului de evaluare:

Ludmila **ANDRONIC**,
președinta Consiliului de Presă:

Din păcate, la noi lipsesc politici redacționale clare, orientate spre promovarea egalității de gen. Din acest motiv, nu există nici un autocontrol al autorilor și nici un control redacțional pentru garantarea calității materialelor sub acest aspect. O altă problemă ține de lipsa unei baze de date la care ar putea apela autorii pentru a-și diversifica sursele de informație, partenerii de dialog sau experții. Odată fiind creată, această bază de date ar putea fi completată și îmbunătățită în permanență. Din păcate, există și neglijență la toate nivelele redacționale, motiv pentru care o problemă care poate fi soluționată cu metode simple este trecută cu vederea.

Loretta HANDRABURA,
viceministra Educației:

Redacțiile ar trebui să caute experte pe domeniile masculinizate tradițional și viceversa, bărbați pe domeniile feminizate. Când scriu la teme politice iar actorii sunt bărbați, jurnaliștii ar trebui să solicite cel puțin opinia unei femei pe problema politică abordată, pentru a echilibra „vocile”. De obicei, bărbații sunt prezentați mai des în mediul public. Cu siguranță, cititorul vrea să-i cunoască și în cel privat, în roluri de tată, soț, fecior al unor părinți. Jurnaliștii ar trebui să identifice situații, activități din care transpare parteneriatul de gen reușit atât în viața publică, cât și în cea privată. Este încurajată practica de a utiliza formele de feminin pentru profesii, precum este corect, iar norma limbii române permite, chiar dacă DEX și alte dicționare nu dau aceste forme.

Ion BUNDUCHI,
directorul executiv al Asociației Presei Electronice:

Redacțiile nu acordă suficientă atenție echilibrului de gen din diferite motive, cum ar fi:

- a) recidivele de mentalitate patriarhală la nivel de societate, în general, și la nivel de angajați ai redacțiilor, în particular, ce descind din cultura socială deocamdată patriarhală;**
- b) capacitatea redusă a redacțiilor în materie de management al planificării politicilor editoriale;**
- c) persistența „lenei profesionale” care se manifestă prin recurgerea la cele mai ușoare căi de obținere a unei informații – beneficiul unei atare tactici este operativitatea, însă există pericolul discreditării profesionale.**

Lilia PASCAL,

șefa Direcției politici de asigurare a egalității de gen și prevenirea violenței din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei:

Stereotipurile de gen persistente în societatea noastră modelează opiniile, valorile și ideile populației, inclusiv a jurnaliștilor. Acest lucru poate fi depășit prin instruire și formare profesională atât la facultățile de jurnalism, cât și în redacții.

Alexei BUZU,

directorul executiv al Centrului Național de Studii și Informare pentru Problemele Femeii „Parteneriat pentru Dezvoltare“:

În engleză se spune că ceea ce nu măsoară nu contează (what you don't count doesn't count). Exercițiul de autoevaluare a permis redacțiilor să măsoare și să analizeze lunar calitatea materialelor produse din perspectiva egalității de gen. Sunt sigur că, după nouă luni, jurnaliștii și redacțiile care au participat la acest exercițiu vor aborda diferit realitățile.

